

AJASSA LIIKKUU

Ajoissa kiinni alkoholiongelmiin

*Alkoholiongelmiin pitäisi työh-
teisössä puuttua jo varhaisessa vai-
heessa eikä vasta sitten, kun tilanne
on kehittynyt niin pitkälle, että
vaihtoehtoina ovat joko hoitoon läh-
teminen tai lopputili.*

*Tätä mieltä on Neles Oy:n Hel-
singin tehtaiden työsuojeluvalluu-
tettu Markku Tukiainen.*

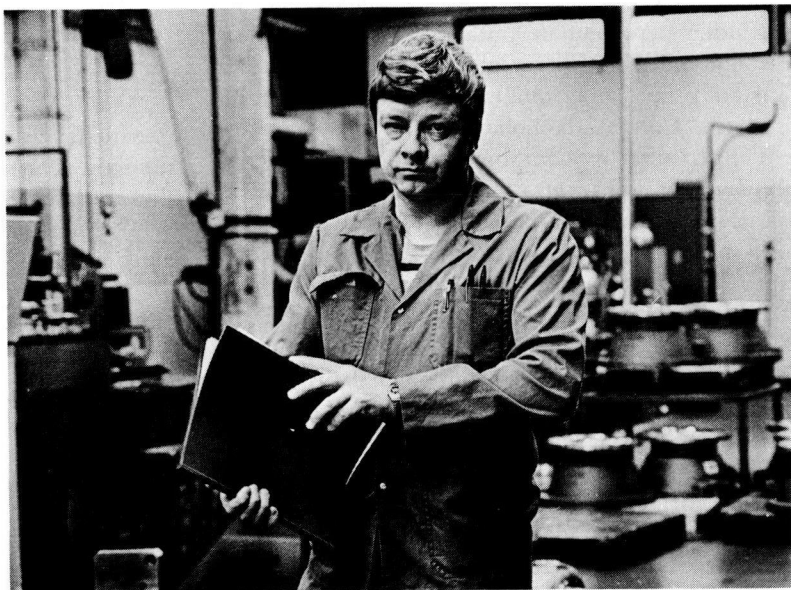
*Työelämässä on Markku Tuki-
aisen mielestä monia sellaisia teki-
jöitä, kuten työpaikan henkilösuh-
teet, vaikeudet sopeutua uuteen tek-
niikkaan tai työn yksitoikkoisuus,
jotka altistavat alkoholin riskikäy-
tölle ja ovat osasyynä alkoholion-
gelmiin syntyyn.*

Koulutusta tarvitaan

Markku Tukiainen on amma-
tiltaan metallityöläinen. Metallitöitä hän on tehnyt ammattikoulu-
n päättämisen eli vuodesta
1964 lähtien, 12 viime vuotta Ne-
les Oy:n tehtailla.

Työsuojeluvalluutettuna hänellä on menossa kolmas 2-vuo-
tiskausi. Hän oli työosaston luot-
tamusmies työsuojeluvalluute-
tuksi tullessaan, mutta jätti tä-
män tehtävän oma-aloitteisesti,
koska katsoi työsuojeluvalluute-
tun tehtävän niin vaativaksi, että
aika on käytettävä siihen.

Työsuojeluvalluutetun tehtä-
viin Tukiainen käyttää aamupäi-

vät klo 7:stä 11.30:een, ja iltpäi-
vät hän on tuotannossa. Koului-
n koulutusta tehtävään hän on saanut
viikon mittaisella työsuojelun per-
uskurssilla ja 2-viikkoisella jat-
kokurssilla sekä erityiskursseilla,
mm. ergonomiakurssilla.

Onko työsuojelukursseilla kä-
sitelty työelämän alkoholion-
gelmiä?

— Hyvin vähän. Kurssiohjel-
miin ne eivät kuulu. Vain jos
kurssilaiset itse pohtivat niitä, ne
tulevat esille.

— Työturvallisuuskeskus jär-
jestää erityisiä hoitonohjause-
minaareja. Reilut vuosi sitten
olin sellaisessa yhdessä työter-
veyshoitajan kanssa. Tällaista
koulutusta tarvittaisiin lisää, ja
sitä olisi suunnattava myös työn-
johtoon ja yritysten keskijohtoon,
miksei ylempäänkin johtoon, kos-
ka siellä on paljon tietämättö-
myyttä näistä asioista.

Työelämän ongelmat osasyynä

Liittyykö työhön ja oloihin työ-
paikalla sellaisia tekijöitä, jotka
ovat ainakin osasyynä alkoholi-
iongelmiin?

— Kyllä vain, esimerkiksi
työttömäksi joutumisen uhka tai
työelämän paineet.

— Ihmisten henkilökohtaiset
suhteet työelämässä — niin us-
kallan väittää — ovat yksi tekijä.
Tämä koskee sekä esimiesten ja
alaisten välisiä suhteita että suh-
teita työtovereihin. Toinen on
työelämän voimakkaat muutok-
set 80-luvulla. Joillekin saattaa
uuden teknologian tuleminen ai-
heuttaa paineita. He kokevat, et-
teivät he selviytyä työtehtäväs-
sänsä, mutta ovat niin ujoja ja
arkoja, etteivät ota kehenkään
yhteyttä tässä asiassa. Toisilla
taas aivan vastakkainen syy, jou-
tuminen liian yksitoikkoihin teh-

täviin, saattaa aiheuttaa ongelmia. Ja tietysti riittämätön palkka on yksi vaikeuksien lähde.

Työmaajuopottelu vähentynyt

Markku Tukiainen kertoo, että hänen tullessaan työelämään työmaajuopottelu oli nykyistä paljon yleisempää. Nyt alkoholin käyttö on siirtynyt työpaikan ulkopuolelle. Se on siinä mielessä hyvä asia, että alkoholin aiheuttamat tapaturmariskit vähenevät.

— Ongelmat ovat tämän vuoksi piilevämpiä. Huomaa vain, että kaveri ei jostakin syystä tule töihin ja poissaolot alkavat lisääntyä. Tai sitten saattaa henki tuon tuostakin aamusella haiskahtaa ja silmät punottaa.

Pitäisi kyetä keskustelemaan

Miten esimiesten tai työtovereiden pitäisi suhtautua tilanteeseen havaitessaan, että alkoholista on jollekin työyhteisön jäsenelle selvästi tullut ongelma?

— Tuo on hirveän vaikea kysymys, ja jos siihen pystyisi pätevästi vastaamaan, olisi jo paljon voitettu.

— Tärkeimpänä pitäisin sitä, että tilanteeseen reagoitaisiin riittävän aikaisessa vaiheessa. Esimiehen puolelta ei saisi esiintyä väärää suojelua; kun on riittävän hyvä ammattimies, ongelmia katsotaan läpi sormien. Samoin työtovereiden pitäisi kiinnittää huomiota siihen, jos ihmisellä alkaa olla selvästi havaittavia vaikeuksia. Pitäisi olla siviilirohkeutta keskustella hänen kanssa asiasta. Myös työsuojeluvaltuutetun pitäisi olla yhtä lailla rohkea. Mutta ei se niin helppoa ole, ei varsinkaan silloin, jos on kysymyksessä hyvä kaveri. Mutta juuri silloinhan sitä pitäisikin voida mennä puhumaan.

Markku Tukiainen korostaa, että lähin työtoveri tai esimies näkee ongelmat paljon aikaisem-

massa vaiheessa kuin työterveyshoitaja tai työsuojeluvaltuutettu, jotka ovat yhteydessä jopa satoihin ihmisiin.

— Ihmiset ovat kuitenkin niin erilaisia luonteeltaan. Toisia on paljon helpompi lähestyä tällaisissa asioissa kuin toisia. Joku tulee tänne työsuojeluvaltuutetun koppiin puhumaan. Nämä ovat tietysti hyvin henkilökohtaisia asioita. Minulla on vaihtelovollisuus; näinhän yleisesti on tällaisissa asioissa.

— Varmaan sekin jo usein auttaisi, jos voisi puhua ongelmistaan työtoverille tai työsuojeluvaltuutetulle, Markku Tukiainen pohtii.

Hoitoon tai lopputili

Minulle on syntynyt sellainen kuva, että painopiste alkoholiongelmiin käsittelyssä on hoitoon ohjaamisen puolella. Onko tämä käsitys oikea?

— Kyllä se aika pitkälle on oikea. Yleensä asioihin puututaan vasta siinä vaiheessa, kun kyseessä alkaa jo olla työsuhteen purkaminen. Kaverille sanotaan, että joko lähdet hoitoon tai tulee lopputili.

— Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen hyväksymä hoitoonohjaussuositus on aika kylmä malli, paperilla oleva, eikä se oikein toimi. Sitä pitäisi kehittää. Työpaikkakohtaisesti on kehitetty parempiakin menettelytapoja.

— Kokemukseni mukaan tapauksissa, joissa suhteellisen säännöllisesti työssä käynyt ihminen pannaan laitoshoitoon, on kovin vähän saatu tuloksia. Se on vain sellainen hetkellinen parannus. Tarvitaan enemmän pitkäaikaista avohoitoa.

— Laitoshoidossa ja hoitoonohjausjärjestelmässä on sekin epäkohta, että työnantaja voi aika helposti pestä kätensä. Kun työntekijä on ollut hoidossa ja sitten retkahtaa uudelleen juo-

maan, on niin helppo sanoa hoitoa järjestäneille, että siinä sen nyt näitte, ei siitä mitään tullut. Hyvin harva kuitenkaan ensi kerralla onnistuu. Tällaisissa asioissa pitää olla pitkäjänteisyyttä.

Yhteyksiä ihmisten kesken

Markku Tukiainen toteaa ihmisten välisen kanssakäymisen vähentyneen. Kun työaikaa on lyhennetty, ihmisten vapaa-aika on lisääntynyt, mutta se ei näytä lisäävän ihmisten kontakteja toisiinsa.

— Kilpailuyhteiskunta ajaa meitä elintasokilpailuun. Paineet työssä ja koko elämässä ja kaikenlainen kiire ovat tulleet niin koviksi, ettei enää pystytä solmi-
maan eikä jakseta solmia läheisiä ihmissuhteita, vaan sulkeudutaan omiin ympyröihin. Ei enää haetakaan ihmiskontakteja.

Markku Tukiainen pitää tasa-painoisen elämän yhtenä edellytyksenä ihmisten välisen kanssakäymisen lisäämistä ja keskustelukanavien avaamista ihmisten kesken myös työpaikalla.

Jorma Hentilä

Suomi — edelläkävijäkö?

Suomessa on perinteisesti totuttu matkimaan Ruotsia vähän kaikessa. Opiskellessani 70-luvun alussa lakia alkoi oppikirjoja lukiessa tuntua siltä, että suomalainen lainsäätäjä ei tarvitsekaan muita taitoja kuin hyvän ruotsin kielen taidon. Lähes alalla kuin alalla lainsäädäntö oli Ruotsista kopioitua tai ainakin sitä oli yritetty kopioida. Lisäksi luimme ihastuneina erilaisia ruotsalaisia selvityksiä (SOU), joissa asiat pantiin kohdalleen niin ihanan järkevästi.